

**ISPUNJENOST PREPORUKA IZ CPT IZVJEŠĆA – AD HOC POSJET 2020.
GODINE**

11. The Committee trusts that the Croatian authorities will take the necessary steps to ensure that in future all law enforcement officials are made aware of the full scope of the CPT's mandate and that, henceforth, its delegations will be provided with the information necessary for the Committee to carry out its task. Having regard to Article 3 of the Convention, the CPT invites the Croatian authorities to inform it of the concrete measures that they intend to take to ensure that this is the case.

Preporuka je ispunjena.

Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova je dana 2. prosinca 2021. godine uputilo dopis policijskim upravama i policijskim postajama, kojim se policijske službenike ponovno upoznae s mandatom CPT-ja u dijelu koji se odnosi na imigracijski administrativni pritvor i drugo postupanje prema strancima.

Budući je cilj posjeta Odbora za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz kolovoza 2020. godine bio provjera poštivanja CPT standarda u dijelu koji se odnosi na imigracijski administrativni pritvor, te da su svi prigovori i preporuke u odnosu na uočene nedostatke u tom području ispunjeni, smatramo da je preporuka u cijelosti ispunjena. Naime, CPT standardi osim imigracijskog administrativnog pritvora i drugog postupanja prema strancima, obuhvaćaju i područja postupanja koja su u nadležnosti drugih državnih tijela koja nisu bila predmetom posjeta iz kolovoza 2020. godine – policijski pritvor, zatvorske službe, psihijatrijske ustanove, maloljetnici lišeni slobode, žene lišene slobode, borba protiv nekažnjivosti mučitelja, oružje s električnim pražnjenjem i dr. Ujedno, mandat CPT-a u dijelu koji se odnosi na imigracijski administrativni pritvor i druga postupanja prema strancima, uvršten je u edukacije policijskih službenika granične policije koje se provode svake godine.

14. The CPT wishes to emphasize that, irrespective of whether persons are “detained” (“zadržavanje”), “brought in” (“dovodjenje”), arrested” (“uhićenje”), or simply physically caught by the police and held against their will – including in a police van -, the reality of their situation is that they are deprived of their liberty and they must be accorded the fundamental safeguards against ill-treatment commensurate with that status (cf. further paragraphs 33 to 36). The CPT recommends that this be made unequivocally clear in the draft amendments to the Law on Foreigners which are currently under discussion in the Croatian Parliament.

Preporuka je ispunjena.

Dana 1. siječnja 2021. godine je stupio na snagu novi Zakon o strancima („Narodne novine“ broj: 133/20), u kojem je ograničenje slobode kretanja propisano člankom 211., a koji glasi:

„(1) Državljanina treće zemlje može se uhititi i zadržati najdulje 48 sati ako je potrebno utvrditi njegov identitet ili je potrebno utvrditi okolnosti nezakonitog prelaska državne granice ili nezakonitog boravka, a postoji opasnost da će državljanin treće zemlje pobjeći.

(2) Ako se identitet ili okolnosti nezakonitog prelaska državne granice ili nezakonitog boravka ne mogu utvrditi u roku iz stavka 1. ovoga članka, a ograničavanje slobode kretanja državljaninu treće zemlje smještajem u prihvatni centar za strance zbog prostorne udaljenosti ne bi bilo svrhovito, državljanina treće zemlje može se zadržati još najdulje 24 sata ako se opravdano očekuje da će se identitet ili okolnosti nezakonitog prelaska državne granice ili nezakonitog boravka moći utvrditi u tom roku.

(3) Prilikom uhićenja državljanina treće zemlje će se obavijestiti o razlozima uhićenja, da može odrediti opunomoćenika za zastupanje, da može obavijestiti člana obitelji ili drugu osobu te da može zatražiti da se o uhićenju obavijesti diplomatska misija odnosno konzularni ured države čiji je državljanin ako nije drukčije određeno međunarodnim ugovorom.

(4) Vrijeme zadržavanja državljanina treće zemlje iz stavaka 1. i 2. ovoga članka računa se od vremena njegova uhićenja sukladno stavcima 1. i 3. ovoga članka.

(5) O zadržavanju maloljetnog državljanina treće zemlje bez pratnje obavijestit će se centar za socijalnu skrb, i diplomatska misija odnosno konzularni ured države čiji je državljanin.

(6) Državljanina treće zemlje će se bez odgode pustiti na slobodu kada prestanu razlozi za uhićenje i zadržavanje, a najkasnije do isteka roka iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, osim ako je doneseno rješenje o smještaju u centar.

(7) Tehničke uvjete za zadržavanje državljanina trećih zemalja iz stavka 2. ovoga članka propisuje ministar pravilnikom.“

Napominjemo da je u postupku donošenja navedenog zakona provedeno savjetovanje s Uredom pučke pravobraniteljice, a održan je i sastanak s predstavnicima Ureda, na kojem su u potpunosti usvojeni njihovi prijedlozi koji se odnose na članak 211.

U odnosu na odredbe o ograničenju slobode kretanja iz starog Zakona o strancima (članak 130.), usvojen je prijedlog Ureda pučke pravobraniteljice, da razlog uhićenja više nije - potreba donošenja rješenja u vezi s povratkom i izvršenja prisilnog udaljenja, već potreba provođenja identifikacije i utvrđivanja okolnosti nezakonitog boravka, a što je u skladu s presudom Europskog suda C-329/11 u predmetu Acghughbavian (točka 31. u vezi tzv. inicijalnog policijskog pritvora). Također, usvojen je i prijedlog da se jasno propiše od kada počinje teći vrijeme zadržavanja.

Također, mišljenja smo da se samo zbog toga što je osoba prevezena policijskim vozilom ili zbog drugog postupanja policije prema osobi, ne može pretpostaviti da je osobi ograničena sloboda kretanja. Hrvatska policija vrlo često prevozi razne kategorije osoba (hrvatske državljanke, strane državljanke, migrante) policijskim vozilima te bi po takvoj odredbi i strancima u zakonitom boravku prijevoz predstavljao zadržavanje od strane policije - što nije točno, niti se to stvarno događa. Ozlijeđene migrante i migrantice trudnice prevozi se u bolnice, migrante koji su izrazili namjeru za međunarodnu zaštitu prevozi se u prihvatilišta, maloljetne migrante bez pratnje prevozi na inicijalni liječnički pregled i u domove za djecu, dok se migrante koje je zatekla na ulici ili su se sami prijavili policijskom službeniku kako bi izrazili namjeru za međunarodnu zaštitu ili zbog bilo kojeg drugog razloga, prevozi u policijsku postaju radi provjere identiteta i prikupljanja obavijesti, što ne znači uvijek da su svi oni „*protiv svoje volje*“ zadržani od strane policije. Također, ako je potrebno procijeniti voljni element na strani migranta kojeg se prevozi ili se prema njemu postupa na drugačiji način, policija će to u svakom konkretnom slučaju procijeniti i poduzeti mjere za formalno ograničenje kretanja.

19. The CPT calls upon the Croatian authorities to take vigorous steps to stamp out ill-treatment of foreign nationals deprived of their liberty by the police. Police officers should be given the clear and firm message that detained foreign nationals must be treated with respect, processed in accordance with law and be unequivocally reminded that any form of ill-treatment of detained persons – including psychological ill-treatment, threats of ill-treatment, demeaning and humiliating actions – as well as any tolerance of such ill-treatment by senior officers, is unlawful and will be punished accordingly.

Preporuka je ispunjena.

Želimo naglasiti kako Ministarstvo unutarnjih poslova ima nultu stopu tolerancije na nezakonitu uporabu sredstava prisile naspram bilo koje populacije, kao i nultu stopu tolerancije nad neprocesuiranjem bilo kojeg kaznenog djela ili prekršaja počinjenog od strane policijskih službenika, što snažno osuđujemo i niti na koji način ne podržavamo.

Glavni ravnatelj policije je 17. siječnja 2019. godine i 14. listopada 2021. godine uputio dopise svim policijskim upravama i policijskim postajama, kojima je poslao jasno upozorenje da se prekomjerna uporaba sile i nezakonito oduzimanje imovine od migranata od strane policijskih službenika neće tolerirati, da se u svakom eventualnom slučaju uporabe sredstava prisile provodi potpuna propisana procedura utvrđivanja opravdanosti uporabe, a u svim slučajevima pritužbi na nezakonito oduzimanje imovine odgovarajući postupak utvrđivanja i procesuiranja eventualnih počinitelja.

Pored toga, u svakom dopisu koji se redovito, svakih 10 dana dostavlja policijskim upravama od kojih se traži upućivanje policijskih službenika u policijske uprave zahvaćene migracijskim pritiskom kao ispomoć, navedeno je da je potrebno skrenuti pozornost svim policijskim službenicima da se prema nezakonitim migrantima koje zateknu na hrvatskom teritoriju, prilikom svih radnji postupa krajnje obazrivo i s ljudskim dostojanstvom, a naročito prema ranjivim skupinama odnosno djeci, ženama i starijim osobama.

Redovito se održavaju i sastanci s rukovoditeljima u policijskim upravama i policijskim postajama (21. kolovoza 2018., 12. rujna 2018., 21. rujna 2018., 15. siječnja 2019., 12. ožujka 2020., 9. srpnja 2020. 30. lipnja 2021. te prosinac 2021. i siječanj 2022. godine) na kojima je dana jasna uputa da se prema migrantima postupa krajnje obazrivo i uz poštivanje ljudskog dostojanstva, a osobito prema djeci, ženama, starijim osobama i drugim ranjivim skupinama te da je zabranjena nesrazmjerna, neprimjerena i nezakonita uporaba sile.

21. The CPT urges the Croatian authorities to ensure that all persons present on their territory who wish to request asylum are able to do so.

Preporuka je ispunjena.

Prilikom postupanja prema migrantima, hrvatska policija poštuje njihova temeljna prava i dostojanstvo te im omogućuje pristup sustavu međunarodne zaštite ukoliko im je takva zaštita potrebna, sukladno općim aktima o ljudskim pravima, regulativi Europske unije te nacionalnom zakonodavstvu.

Smatramo da veliki broj podnijetih zahtjeva za međunarodnu zaštitu te broj migranata kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj kao i broj migranata koji bi sukladno planu trebali biti preseljeni i broj onih koji su već preseljeni u Republiku Hrvatsku u okviru programa preseljenja, dovoljno govori o stajalištima ovoga Ministarstva i Republike Hrvatske u vezi zaštite izbjeglica.

Podaci o broju zaprimljenih namjera za međunarodnu zaštitu su sljedeći:

2014. godina - 454
2015. godina - 210
2016. godina - 2234
2017. godina - 1887
2018. godine - 1068
2019. godine - 1485
2020. godine – 1655
2021. godine - 3039

Također, treba uzeti u obzir da velika većina migranata nema namjeru dulje vrijeme ostati u Republici Hrvatskoj, jer je za migrante Republika Hrvatska isključivo tranzitna zemlja. Njihov jedini cilj je otići u neke od država članica EU gdje će podnijeti zahtjev za međunarodnu zaštitu. Zbog toga, migranti u pravilu ne žele podnijeti zahtjev za međunarodnu zaštitu u Republici Hrvatskoj i ne žele dati otiske prstiju za Eurodac, a čak i oni kojima je odobrena međunarodna zaštita u Republici Hrvatskoj nakon nekog vremena odlaze u druge države članice EU.

Činjenica je da velika većina migranata zlorabljuje institut međunarodne zaštite u cilju nezakonitog tranzita kroz Republiku Hrvatsku i odlaska u druge države članice EU iz ekonomskih razloga.

U 2020. godini u Republici Hrvatskoj podneseno je 1655 zahtjeva za međunarodnu zaštitu, a na dan 31. prosinca 2020. godine u smještajnim kapacitetima u Republici Hrvatskoj se nalazilo samo 325 tražitelja međunarodne zaštite što je 19% od broja podnijetih zahtjeva.

Ako broju podnesenih zahtjeva u 2020. godini pribrojimo 533 tražitelja međunarodne zaštite koji su na dan 31. prosinca 2019. godine bili u smještajnim kapacitetima, a koji su i u 2020. godini također bili na smještaju, te njihov zbroj (2188) usporedimo sa stanjem na dan 31. prosinca 2020. godine (325), dolazimo do zaključka da je 110% tražitelja međunarodne zaštite pobjeglo.

Što se tiče podataka za 2021. godine, podneseno je 3039 namjera za međunarodnu zaštitu, a u smještajnim kapacitetima Republike Hrvatske na dan 31.12.2021. godine se nalazilo samo 373 tražitelja međunarodne zaštite što je 11,3 % od broja podnijetih zahtjeva.

Radi cjelovitog sagledavanja zlorabe instituta međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj potrebno je svakako uzeti u obzir podatke o zahtjevima za transfere u Republiku Hrvatsku u dublinskom postupku, kao i podatke o tražiteljima koji su iz drugih država članica EU vraćeni u Republiku Hrvatsku u okviru readmisije.

22. The Committee recommends that the Croatian authorities take the necessary steps to introduce robust accountability and oversight mechanisms for all police operations related to the interception and diversion of migrants. More specifically, it recommends that the Croatian Police Directorate introduce a mandatory instruction on the detailed recording of every “interception” and “diversion” operation involving migrants, which at a minimum should include the time, precise location and a brief description of each intervention, the officers involved, the means used to “intercept” or “divert” migrants, their identification in line with Article 7 of the Schengen Borders Code, whether any means of restraint or use of force was applied, and the outcome of the intervention. The Committee also recommends that, in future, all “diversion” operations should be video recorded and the video footage preserved to facilitate the investigation of allegations of ill-treatment by police.

Preporuka je ispunjena.

Republika Hrvatska jedina je država članica Europske unije koja je uspostavila nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika prema migrantima, koji se od 2008. godine provodio u suradnji s UNHCR-om i Hrvatskim pravnim centrom.

Od 2012. godine mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika provodio se na temelju Sporazuma potpisanog između Ministarstva unutarnjih poslova, UNHCR-a i Hrvatskog pravnog centra. Na temelju potpisanoga Sporazuma izrađen je Protokol o provedbi mehanizma praćenja u 2012., 2013., 2014., 2018. i 2019. godini. Navedeni mehanizam praćenja bio je potpuno neovisan, a UNHCR i Hrvatski pravni centar bili su odgovorni za njegovu provedbu. Mehanizam je financiran isključivo sredstvima UNHCR-a, čime je dodatno osigurana njegova neovisnost.

Iako je Ministarstvo unutarnjih poslova iniciralo nastavak provedbe aktivnosti nezavisnog mehanizma nadzora i u 2020. godini, zbog kontinuiranih pritisaka i kritika pojedinih zastupnika Europskog parlamenta, pojedinih institucija u Republici Hrvatskoj te organizacija civilnog društva o njegovoj neobjektivnosti i netransparentnosti, nije došlo do nastavka provedbe Protokola s UNHCR-om i Hrvatskim pravnim centrom.

Iz prethodno navedenih razloga i sukladno prijedlogu novog Pakta o azilu i migracijama, koji je još uvijek predmet rasprave u Vijeću EU, Ministarstvo unutarnjih poslova je u suradnji s Europskom komisijom i nacionalnim pravnim stručnjacima, izradilo pravni temelj za uspostavu novog Nezavisnog mehanizma nadzora.

S tim u vezi, dana 8. lipnja 2021. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova uspostavilo je Nezavisni mehanizam nadzora postupanja policijskih službenika zaključenjem Sporazuma o suradnji kojeg je ispred Ministarstva unutarnjih poslova potpisao potpredsjednik Vlade i ministar, dr. sc. Davor Božinović s prof. dr. sc. Alemkom Markotić ispred Akademije medicinskih znanosti Hrvatske, prof. dr. sc. Davorom Derenčinovićem ispred Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Azizom ef. Hasanovićem ispred Centra za kulturu dijaloga, Robertom Marktom, ispred Hrvatskog Crvenog križa i prof. dr. sc. Iris Goldner Lang kao nezavisnim pravnim stručnjakom.

Aktivnosti Nezavisnog mehanizma nadzora neposredno provode po dva predstavnika navedenih organizacija civilnog društva koje djeluju u području zaštite ljudski prava te pravnih i medicinskih znanosti. Aktivnosti obuhvaćaju 20 promatranja postupanja policijskih službenika prema neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite u provedbi

propisa koji reguliraju nadzor državne granice i pružanje međunarodne zaštite, najavljene posjete zelenoj granici te uvid u pravomoćno okončane spise po podnesenim pritužbama na navodno nezakonito postupanje prema neregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite.

U okviru Nezavisnog mehanizma nadzora uspostavljen je Koordinacijskog odbora čija uloga je stručno usmjeravanje i upravljanje aktivnostima Nezavisnog mehanizma nadzora te izrada polugodišnjeg i završnog izvješća o postupanju policijskih službenika dok će sažetak završnog izvješća biti javno objavljen na mrežnim stranicama Ministarstva unutarnjih poslova. Koordinacijski odbor čini po jedan predstavnik organizacija civilnog društva s kojima je Ministarstvo unutarnjih poslova potpisalo Sporazum o suradnji.

Dana 10. prosinca 2021. godine na mrežnim stranicama provoditelja aktivnosti, objavljeno je 1. Polugodišnje izvješće Nezavisnog mehanizma nadzora postupanja policijskih službenika MUP-a u području nezakonitih migracija i međunarodne zaštite¹, dok vam u prilogu dostavljamo i englesku verziju Polugodišnjeg izvješća.

Osim Koordinacijskog odbora, Nezavisnim mehanizmom nadzora uspostavljen je i Savjetodavni odbor kao neformalno tijelo čija uloga je davanja smjernica za eventualno potrebno unaprjeđenje ovoga novog mehanizma nadzora. U radu Savjetodavnog odbora, pored predstavnika Koordinacijskog odbora, sudjeluju i Europska komisija, europske agencije (FRA, Frontex, EASO), međunarodne organizacije (IOM i UNHCR), Pučka pravobraniteljica, Pravobraniteljice za djecu te Pravobraniteljica za ravnopravnosti spolova.

Vežano za preporuku da se presretanja odnosno odvrćanja migranata bilježe od strane hrvatske policije (lokacija, opis poduzete radnje, imena policijskih službenika koji su postupali, sredstva koja su korištena u tu svrhu i dr.), naglašavamo kako se migranti koje se odvrća od pokušaja nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku, nalaze na državnom teritoriju susjednih država – Bosne i Hercegovine, Srbije, gdje hrvatska policija nije ovlaštena postupati. Naime, mjere odvrćanja primjenjuju se na otvorenim i nepristupačnim prostorima (šume, planine), danju i noću te po svim vremenskim uvjetima, iz kojih razloga nije moguće od migranata uzimati osobne podatke, provesti službena saslušanja i dr. Iako prilikom primjene mjera odvrćanja nije moguće provesti identifikaciju migranata, policijski službenici dužni su provoditi profilaciju (prepoznavanje) migranata kojima je potrebna pomoć i zaštita te im istu i pružiti uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinog slućaja. Istićemo kako su policijski službenici posebno educirani za prepoznavanje takvih osoba.

Nakon uočavanja mjera koje se primjenjuju i cilju odvrćanja, migranti u velikom broju slućajeva odustaju po pokušaja nezakonitog ulaska u Republiku Hrvatsku te se vraćaju u dubinu teritorija susjedne države u kojoj se nalaze.

¹ https://www.pravo.unizg.hr/apzh/?@=8mut#news_16105

23. The CPT recommends that steps be taken to ensure that every Croatian police officer wears a clearly visible number on his/her uniform at all times while on duty. Further, the wearing of balaclavas by members of the intervention police may exceptionally be justified in the context of high-risk operations. However, the routine wearing of balaclavas during interception and diversion operations of migrants should be seriously reconsidered. Finally, non-standard issue objects capable of being used for inflicting ill-treatment (such as wooden sticks and “fighting gloves” see paragraphs 16 and 26) should never be in the possession of Croatian police officers in the course of the above-mentioned operations.

Preporuka je ispunjena.

Policijski službenici koji policijske poslove obavljaju u službenoj odori smiju nositi samo službenu odoru i opremu. U slučaju nošenja odore i opreme koja propisom nije određena kao službena odora i oprema, protiv policijskog službenika pokreće se disciplinski postupak.

Iznimka od navedenog, je dužnost obveznog nošenja zaštitne maske u cilju zaštite zdravlja, kako policijskog službenika tako i osobe s kojom je policijski službenik u neposrednom kontaktu, a sve zbog moguće izloženosti bolesti COVID-19.

U vezi pravilnog nošenja službene policijske odore i opreme, od strane Ravnateljstva policije, Ministarstva unutarnjih poslova, dana 5. siječnja 2022. godine svim policijskim upravama i postajama, ponovno je poslana uputa o obveznom ispravnom nošenju službene odore i opreme.

24. The Committee trusts that in future its delegations as well as other independent monitoring bodies will be granted unimpeded access to this and any other such similar facilities holding information to which it is entitled to have.

Preporuka je ispunjena.

Ministarstvo unutarnjih poslova omogućava pristup svojim prostorima i podacima, institucijama i organizacijama koje na nacionalnoj razini provode neovisni nadzor postupanja policije prema migrantima, u skladu s nacionalnim propisima te sporazumima koji su sklopljeni s navedenim organizacijama kao i u skladu s mandatom međunarodnih organizacija i institucija.

25. The CPT recommends that the Croatian authorities take effective steps to ensure that all investigations into allegations of police ill-treatment strictly comply with the abovementioned criteria of independence and thoroughness.

Preporuka je ispunjena.

U Ministarstvu unutarnjih poslova je na više razina razrađen sustav unutarnjeg nadzora zakonitosti rada policijskih službenika, i to od policijskih postaja i policijskih uprava pa do Kabineta ministra.

Zbog toga, sve pritužbe na rad policijskih službenika prolaze više faza provjera, bez obzira jesu li zaprimljene od građana ili su nepravilnosti uočene od strane nadležnih rukovoditelja u policijskim postajama ili policijskim upravama.

Sukladno članku 5. Zakona o policiji („Narodne novine“, broj: 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 66/19) fizička ili pravna osoba koja smatra da su joj djelovanjem ili propuštanjem djelovanja policijskog službenika u primjeni policijskih ovlasti povrijeđena njezina prava ili slobode, ima pravo Ministarstvu unutarnjih poslova (policijskoj upravi ili sjedištu Ministarstva) podnijeti pritužbu u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu. Pritužba mora biti razumljiva i sadržavati podatke temeljem kojih je moguće provesti postupanje. Temeljem zaprimljene pritužbe, izvršiti će se potrebne provjere te o utvrđenim činjenicama i poduzetim mjerama, u roku od 30 dana izvijestiti će se podnositelj pritužbe. Ako podnositelj pritužbe nije zadovoljan sadržajem odgovora, može podnijeti prigovor Službi za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova, koja će provesti dodatne izvide i provjere te također izvijestiti podnositelja. Ako podnositelj nije zadovoljan niti odgovorom Službe za unutarnju kontrolu, može podnijeti prigovor Povjerenstvu za rad po pritužbama u Ministarstvu unutarnjih poslova. Povjerenstvo za rad po pritužbama čini devet članova koje predlažu organizacije civilnog društva, organizacije stručne javnosti i nevladine organizacije. O svom radu, Povjerenstvo izvješćuje Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora.

S ciljem jačanja neovisnosti Službe za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova, proveden je preustroj Službe i to na način da su osnovana 4 Regionalna odjela za unutarnju kontrolu i nadzor u koje je raspoređen 61 policijski službenik za obavljanje poslova nadzora i kontrole zakonitosti postupanja. Provedenim preustrojem, uz viši stupanj neovisnosti Službe i regionalnih ureda u odnosu na policijske uprave, ostvaren je i brži protok i veća vjerodostojnost informacija.

Isto tako, od strane glavnog ravnatelja policije u policijske uprave i policijske postaje koje se nalaze na vanjskog granici Republike Hrvatske, upućuju se koordinatori koji vrše nadzor i obavljaju razgovore sa policijskim službenicima vezano za postupanje prema migrantima s ciljem boljeg upoznavanja s pravnim propisima (nacionalnim, europskim i međunarodnim). Isto tako, prilikom zamjene osoba koje su upućene na ispomoć iz policijskih uprava i postaja iz unutrašnjosti Republike Hrvatske u policijske uprave i postaje na vanjskoj granici (zamjena policijskih službenika obavlja se svakih deset dana), policijskim službenicima se pisanim putem daju jasne upute o pravima i obvezama prilikom postupanja prema migrantima. Na ovaj način vrši se jasna i brza razmjena informacija na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Od početka migracijske krize, učestale su pritužbe na navodno zlostavljanje migranata, primjenu tjelesne snage pa i oduzimanje njihovih pokretnih stvari. Informacije o navodnom nezakonitom i nepravilnom postupanju prema migrantima dobivaju se iz različitih izvora – pritužbi organizacija civilnog društva, pojedinih institucija u Republici Hrvatskoj, nevladinih udruga, napisa u medijima i dr.. Međutim, takve prijave u gotovo svim slučajevima zaprimljene su u susjednim državama - najčešće u Republici Srbiji i Bosni i Hercegovini, i to od migranata koji su do sada više puta nezakonito pokušali ući u Republiku Hrvatsku, ali su u tome odvraceni od strane hrvatske policije. Isto tako, zaprimljene informacije odnosno pritužbe u pravilu ne sadrže dovoljno podataka za odgovarajuće postupanje – ne sadrže ime i prezime ili adresu podnositelja, mjesto i vrijeme te kratak činjenični opis povrede prava u primjeni policijskih ovlasti ili su navodi općeniti, te nisu potkrijepljeni konkretnim dokazima.

Unatoč navedenom, Ministarstvo unutarnjih poslova s posebnom pažnjom pristupa provjerama svih navoda iz pritužbi ili informacija, neovisno o podnositelju, a u pojedinim slučajevima kada je osoba nad kojom su sredstva prisile uporabljena, zadobila teške tjelesne ozljede ili je nastupila smrtna posljedica, nastala materijalna šteta većeg opsega, uporabljeno vatreno oružje i dr., formiraju se stručni timovi na razini Ravnateljstva policije ili regionalnih Odjela unutarnje kontrole.

Tijekom 2021. godine Služba za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova u svom radu obradila je 13 slučajeva vezano za postupanje policijskih službenika prema migrantima. Postupanja Službe za unutarnju kontrolu odnose se na preliminarno prikupljanje obavijesti o događajima te prikupljanje dokaza o eventualnoj disciplinskoj odgovornosti policijskih službenika, dok ostala istraživanja provode specijalizirane službe – kriminalistička policija.

U svezi prethodno navedenog, protiv 6 policijskih službenika pokrenuti su disciplinski postupci – protiv trojice zbog nedoličnog ponašanja u službi ili izvan službe kada se teško šteti ugledu policije – postupci su u tijeku, dok su protiv trojice policijskih službenika okončani disciplinski postupci zbog neizvršavanja, nesavjesnog, nepravodobnog ili nemarnog izvršavanja službenih obveza te su im izrečene novčane kazne.

Kriminalističkim istraživanjima u predmetima iz 2021. godine, koji su do sada okončani (ukupno 12 slučajeva), nisu utvrđene činjenice niti dokazi koji bi ukazivali na sumnju u počinjenje kaznenih djela ili prekršaja počinjenih na štetu nezakonitih migranata od strane policijskih službenika. Međutim, u tijeku su dva postupka za koje se očekuje odluka nadležnih pravosudnih tijela.

Dodatno, Sukladno odredbama Zakona o kaznenom postupku, svaka osoba (fizička i pravna) koja ima ozbiljna i određena saznanja o kaznenom djelu i počinitelju, može o tome izvijestiti policiju, odnosno podnijeti kaznenu prijavu (moguće i anonimnu) državnom odvjetništvu ili policiji. Državno odvjetništvo samostalno je i neovisno pravosudno tijelo ovlašteno i dužno postupati protiv počinitelja kaznenih djela. Po zaprimanju kaznene prijave, policija je istu dužna dostaviti državnom odvjetništvu odnosno ako je kaznena prijava podnesena izravno državnom odvjetništvu, državno odvjetništvo izdaje policiji nalog za provođenjem izvida kaznenih djela. Istrage koje provodi Državno odvjetništvo temeljem zaprimljenih kaznenih prijava su tajni podaci te na njih ovo Ministarstvo nema nikakvog utjecaja.

28. The CPT wishes to be informed of the actions taken by the Zagreb Municipal Prosecutor's Office to investigate the criminal complaint brought by the NGO Center for Peace in respect of these cases. Further, it would like to be informed of any actions taken by the Internal Control Department of the Police regarding these Cases.

Preporuka je ispunjena.

U oba navedena slučaja policijski službenici Ravnateljstva policije su proveli izvide kaznenih djela sukladno članku 207. Zakona o kaznenom postupku, a o rezultatima izvida posebnim izvješćem je obaviješten Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK). Budući da su izvidi koje provodi Državno odvjetništvo Republike Hrvatske tajna, možemo iznijeti samo informacije o radnjama koje je provelo ovo Ministarstvo.

U vezi prvog slučaja radi se o navodima iz članka koji je dana 11. lipnja 2020. godine objavljen na portalu Amnesty Internationala pod nazivom „Hrvatska: Svježi dokazi o policijskom zlostavljanju i mučenju migranata i tražitelja azila“.

U navedenom članku je navedeno da je hrvatska policija u noći 26. - 27. svibnja 2020. godine u blizini Plitvičkih jezera zlostavljala 16 državljana Pakistana i Afganistana. Do ovih saznanja se navodno došlo iz razgovora sa 6 migranata iz navedene grupe te iz razgovora s liječnicima i djelatnicima nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini.

Od lokacija u Republici Hrvatskoj u navedenom članku spominje se samo područje u blizini Plitvičkih jezera, pa su provjere od strane Ministarstva unutarnjih poslova provedene primarno na području Postaje granične policije Korenica gdje se nalaze Plitvička jezera. Želimo ukazati na nelogičnost kada se u članku spominje da su migranti liječeni u bolnici u Velikoj Kladuši koja je od područja Plitvičkih jezera udaljena 60 km i nalazi se na teritoriju Bosne i Hercegovine, pa nije jasno kako su osobe sa višestrukim prijelomima kostiju, kako se navodi u članku, uspjele prijeći toliku udaljenost.

U okviru provedene istrage, a imajući vidu da imena i drugi podaci o osobama iz članka Amnesty Internationala nisu poznati, prvo je na temelju raspoloživih indikatora, kao što su okvirno vrijeme i okvirna lokacija događaja, obavljani uvidi u sve evidencije Ministarstva koje sadrže podatke o postupanju prema migrantima.

Zatim je izvršen uvid u radne naloge i službena izvješća svih policijskih službenika za 26. i 27. svibnja 2020. godine. Nakon toga, provedeni su pojedinačni razgovori s pomoćnicima načelnika i policijskim službenicima te sa svim šefovima smjena koji su u navedeno vrijeme obnašali službu. Tijekom ovih razgovora prikupljala su se sva saznanja koja bi se mogla dovesti u bilo kakvu vezu s događajima koji se spominju u članku.

Na području Policijske postaje Korenica su u navedene dane evidentirana 2 događaja kada je policija postupala prema migrantima. U prvom slučaju 5 migranata je izrazilo namjeru za međunarodnu zaštitu, jednoj trudnoj migrantici je pružena liječnička pomoć te su smješteni u Prihvatilište za tražitelje međunarodne zaštite. U drugom slučaju, 5-orici migranata su uručena rješenja o povratku s rokom za napuštanje Europskog gospodarskog prostora, kojom prilikom je pozvan liječnik te je utvrdio da su migranti dobrog zdravstvenog stanja. Nije bilo uporabe sredstava prisile, svi migranti su fotografirani i upućeni da samostalno postupe po rješenju o povratku.

Također, izvršena je usporedba fotografija navedenih migranata s fotografijama koje su objavljene u članku Amnesty Internationala.

U svakom slučaju, utvrđeno je da nije bilo postupanja hrvatske policije prema migrantima koji bi se mogli dovesti u vezu s događajem iz članka Amnesty Internationala.

U drugom slučaju radi se o novinarskom članku objavljenom 12. svibnja 2020. godine u novinama *The Guardian*, u kojem se navodi da su hrvatski policijski službenici sprejom obojili glave migranata koji su pokušali nezakonito ući u Republiku Hrvatsku u namjeri da ih obilježe, ponize i traumatiziraju, jer su im glave obojene u obliku križa, a migrantska populacija je većinom muslimanska.

Nažalost, moramo konstatirati da i ovaj novinarski članak u kojem se teško optužuje hrvatska policija sadrži vrlo malo informacija koje je bilo moguće provjeriti. U novinskom članku se navodi samo da je nevladina organizacija *No Name Kitchen*, koja svoje aktivnosti provodi u kampu za migrante u Velikoj Kladuši, a koja je plasirala ovu informaciju, da su se navodni događaji zbili 6. i 7. svibnja 2020. godine na državnoj granici s Bosnom i Hercegovinom, a spominju se i dvije skupina migranata, ali bez navođenja broja osoba u skupini.

Imajući u vidu naprijed navedeno, a zbog težine optužbi na račun hrvatske policije, odmah su provedene provjere navoda na temelju raspoloživih informacija.

Prvo je obavljen uvid u sve evidencije ovoga Ministarstva koje sadrže podatke o postupanju prema migrantima, a prema kriteriju okvirnog vremena i lokacije događaja iz novinarskog članka, jer se u članku uopće ne spominju osobni podaci sudionika događaja. S obzirom da se u informaciji spominje područje Velike Kladuše, provjerama je obuhvaćeno područje cijele PU karlovačke.

Zatim je izvršen uvid u radne naloge i službena izvješća policijskih službenika PU karlovačke za navedene dane, a nakon toga su obavljani razgovori s policijskim službenicima koji su postupali prema migrantima u PU karlovačkoj s ciljem prikupljanja svih saznanja koja bi se mogla dovesti u vezu s događajima iz novinarskog članka. Ovim razgovorima bili su obuhvaćeni i svi operativni rukovoditelji u policijskim postajama, a prije svega pomoćnici načelnika i šefovi smjena.

Također, izvršena je usporedba fotografija migranata s fotografijama koje su objavljene u novinarskom članku te nije utvrđeno da je hrvatska policija postupala prema osobama iz novinarskog članka.

S obzirom na navedeno, smatramo da se radi o još jednoj u nizu neutemeljenih optužbi, zbog toga što hrvatska policija dosljedno provodi mjere za zaštitu vanjske granice EU i ne tolerira nezakonite ulaske u Republiku Hrvatsku. Republika Hrvatska je stalno izložena pritiscima različitih interesnih skupina kojima je cilj oslabiti mjere na hrvatskoj granici.

Konstrukcija kako se migrante obilježava znakom križa zbog njihove vjeroispovijesti pokazuje apsolutno neznanje i unaprijed formiran napad na Republiku Hrvatsku bez poznavanja osnovnih činjenica. Naime, poznato je da Republika Hrvatska ima odlične odnose s muslimanskom vjerskom zajednicom koja je visoko cijenjena u hrvatskome društvu, što se u svjetskoj javnosti ističe kao primjer suradnje s vjerskim zajednicama. Podsjetili bismo i na konferenciju "Muslimanske zajednice u Europi - prava i dužnosti", na kojoj je istaknuto da Islamska zajednica u Hrvatskoj godinama promovira ideju koja može poslužiti kao model u rješavanju muslimanskog pitanja u Europi, ali i kršćanskih manjina u islamskom svijetu. Također, ovo posebice zabrinjava i zaslužuje najoštriju osudu jer se očito potiče na vjersku netrpeljivost.

Napominjemo da je udruga *No Name Kitchen*, bila predvodnik pokušaja nasilnog proboja više stotina migranata u Republiku Hrvatsku preko granice sa Srbijom u prosincu 2018. godine, a što je spriječeno u koordinaciji s policijom Republike Srbije. Tijekom boravka u kampovima za migrante u Srbiji, u Šidu i Krnjači, njihovi aktivisti su kontinuirano prenosili većinu lažnih vijesti o postupanju hrvatske policije prema migrantima, uključujući i vijesti o premlaćivanju i ubojstvu migranata.

30. The Committee would like to receive information from the Croatian authorities on the status of any investigation initiated in relation to the disclosures in the anonymous letter received by the Croatian Ombudsman in 2019. The Committee also recommends that the Croatian authorities foster a culture of police officers reporting cases of violence committed by colleagues through appropriate channels. It would like to receive information about the reporting procedures and effective protection measures for whistle-blowers that are currently in place.

Preporuka je ispunjena.

Radi se o anonimnoj prijavi navodnih policijskih službenika Postaje granične policije Cetingrad, u kojoj se navodi kako policija navodno ne omogućava migrantima pristup sustavu azila u Republici Hrvatskoj te da ih nezakonito vraća u Bosnu i Hercegovinu.

Anonimnu prijavu je u ožujku 2019. godine zaprimila pučka pravobraniteljica, a na portalu novina *Telegram* je objavljen članak o navodnom intervjuu s policijskim službenicima koji su autori anonimne prijave.

U vezi ovoga slučaja Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je provelo istragu. Postupajući po zahtjevu Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK), a u povodu kaznene prijave Centra za mirovne studije protiv nepoznatih počinitelja – policijskih službenika zbog sumnje u počinjenje kaznenih djela „Zlouporaba položaja i ovlasti“ iz članka 291. Kaznenog zakona, „Mučenje i drugo okrutno neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje“ iz članka 104. Kaznenog zakona te „Oštećenje tuđe stvari“ iz članka 235. Kaznenog zakona, policijski službenici Ravnateljstva policije Ministarstva unutarnjih poslova su temeljem članka 207. Zakona o kaznenom postupku, proveli izvide kaznenih djela radi provjere osnovanosti navoda iz anonimne prijave. Tijekom provedenih izvida prikupljeni su podaci o načinima postupanja policijskih službenika prilikom obavljanja policijskih poslova prema strancima i nadzora državne granice, a koji se odnose i na postupanja policijskih službenika Postaje granične policije Cetingrad. Provedenim izvidima nisu potvrđeni navodi iz kaznene prijave, o čemu je posebnim izvješćem obaviješten USKOK.

Što se tiče novinarskog članka, vjerujemo da se radi o zlonamjernom podmetanju, jer tvrdnje iz članka pokazuju u najmanju ruku nepoznavanje načina policijskog postupanja. Autoru članka nije poznat način postupanja u Policijskoj upravi zagrebačkoj u kojoj je intervjuirani policijski službenik navodno već dulje vremena zaposlen u jednoj od policijskih postaja, jer je taktika i metodika postupanja prilikom prijevoza osoba u Policijskoj upravi zagrebačkoj potpuno različita od one opisane u članku.

U članku se navodi da je anonimni policijski službenik posebnim službenim vozilom (maricom) nekoliko puta osobno prevezio migrante iz Policijske uprave zagrebačke u policijske uprave na granici sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom. Zbog toga, očito je da se radi o novinarskoj konstrukciji i izmišljotini, koja nije utemeljena na stvarnom razgovoru s policijskim službenikom, nego na informacijama prikupljenim iz različitih izvora, poznatim jedino novinama *Telegram*.

Zbog svega navedenog, vjerujemo da je anonimna prijava plasirana isključivo s ciljem vršenja pritiska na Ministarstvo unutarnjih poslova kako bi popustilo u dosljednom provođenju mjera zaštite državne granice.

Problematika zaštite zviždača u Republici Hrvatskoj uređena je Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti („Narodne novine“ broj: 17/19), koji je stupio na snagu 1. srpnja 2019. godine.

31. The CPT recommends that the Croatian authorities restore the capacity of the NPM to carry out unimpeded monitoring work in all police establishments, which should include the possibility of undertaking unannounced visits and having access to all relevant information in paper or electronic format.

Preporuka je ispunjena.

Što se tiče navoda pučke pravobraniteljice da joj je uskraćen pristup predmetima o postupanju prema migrantima, u svakom našem odgovoru prema pučkoj pravobraniteljici je posebno istaknuto da ista ima pravo dobiti sve informacije koje su joj potrebne za obavljanje njezinih poslova, u opsegu i na način kako je određeno propisima.

U dopisima pučke pravobraniteljice se navodi da Fakultativni protokol (OPCAT) i Zakon o nacionalnom preventivnom mehanizmu (ZNPM) daju ovlast pučkoj pravobraniteljici da dolazi u **nenajavljene obilask**e tijela i ustanova u kojima se nalaze ili mogu nalaziti osobe lišene slobode.

Međutim, članak 5. podstavak 1. ZNPM sadrži odredbu o nenajavljenim obilascima u kojoj je propisano da „osobe koje sudjeluju u obavljanju Nacionalnog preventivnog mehanizma imaju ovlasti nenajavljenih obilazaka tijela ili ustanova te pregleda prostorija u kojima se nalaze osobe lišene slobode“, a na kraju rečenice je ispušten ključni dio koji glasi „ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode“, koji je inače naveden u članku 3. ZNPM.

Budući da je ova odredba jedina odredba u cijelome zakonu u kojoj se spominju nenajavljeni obilasci, smatramo da ista u vezi nenajavljenih obilazaka predstavlja *lex specialis* u odnosu na sve ostale odredbe ZNPM te da je nenajavljeni obilazak temeljem ZNPM dozvoljen samo ako se u policijskoj postaji nalaze stranci kojima je ograničena sloboda kretanja.

Temeljem te jedine zakonske odredbe koja je nejasna i nedorečena (članak 5. podstavak 1. ZNPM), nenajavljeni obilasci su se pretvorili u pravilo, jer pučka pravobraniteljica niti jedan svoj dolazak u policijske postaje nije najavila. Na taj način namjerno je proizvela dojam kako joj se ne daju informacije, jer se u vrijeme obilaska u policijskoj postaji najčešće nalaze samo policijski službenici u operativnom dežurstvu koji ne raspolažu s traženim informacijama. Zbog toga, moraju se pozvati policijski službenici za nezakonite migracije iz sjedišta policijske uprave, koji moraju pronaći predmete koje pučka pravobraniteljica želi odmah dobiti na uvid jer se predmeti ne nalaze u Informacijskom sustavu da bi bili odmah dostupni, što je još jedna činjenica koju pučka pravobraniteljica ne spominje, i upravo obratno pokušava navesti da obzirom da ima posredni pristup Informacijskom sustavu (putem zahtjeva) ne dobiva informacije koje u biti niti nisu u Informacijskom sustavu (bilješke, potvrde, rješenja...). Na taj način stvorena je praksa prema kojoj je iznimka, kako je predviđeno zakonom, postala pravilo.

Što se tiče pristupa Informacijskom sustavu MUP-a, u nekoliko navrata pučkoj pravobraniteljici je odgovoreno da se radi o strogo osobnom ovlaštenju policijskih službenika, jer sukladno *Uputi za dodjelu lozinki i odziva* Službe za informatiku MUP-a, policijski službenici ne smiju davati svoju lozinku i odziv drugim osobama te da ne smiju omogućiti pristup IS MUP-a drugim

osobama koje za to nemaju ovlaštenje, a kršenje ove upute smatra se težom povredom službene dužnosti sukladno Zakonu o policiji.

Zbog toga, pučka pravobraniteljica je zamoljena da njezini djelatnici prilikom obavljanja terenskih posjeta u policijskim postajama postupaju sukladno zakonskim odredbama i zatraže ispis podataka iz IS MUP-a kako je propisano člankom 24. Zakona o pučkom pravobranitelju, a u vezi s člankom 5. točkom 5. ZNPM, i podaci će im biti dostavljeni u najkraćem roku, u pisanom obliku.

Na sastanku s predstavnicima Ureda pučke pravobraniteljice održanom 10. srpnja 2020. godine, predloženo je da ukoliko pučka pravobraniteljica smatra da Ministarstvo unutarnjih poslova pogrešno tumači odredbe ZNPM i Zakona o pučkom pravobranitelju, od nadležnog tijela Hrvatskog sabora zatraži autentično tumačenje spornih odredbi te pokrene postupak za izmjenu i dopunu ZNPM kojima bi se na jasniji način utvrdile ovlasti pučkog pravobranitelja, međutim ovo Ministarstvo ne raspolaže informacijama da je isto do danas učinjeno.

35. The CPT calls upon the Croatian authorities to take the necessary steps to ensure that all migrants who are deprived of their liberty by the police are granted the rights of notification of custody, access to a lawyer and access to a doctor and are placed in a position to effectively exercise these rights as from the very outset of their deprivation of liberty (i.e. the time in which they are obliged to remain with the police). The CPT once again reiterates its recommendation that detained foreign nationals should be systematically and fully informed of their rights, their legal situation (including the grounds for their detention) and the procedure applicable to them as from the very outset of their deprivation of liberty, if necessary, with the assistance of a qualified interpreter. Further, all detained persons should be systematically provided with a copy of the leaflet setting out this information in a language they can understand. Sufficient funding should be made available to ensure that interpretation services are available when required (such as the use of phone interpretation services).

Dana 1. siječnja 2021. godine je stupio na snagu novi Zakon o strancima („Narodne novine“ broj 133/20), u kojem je ograničenje slobode kretanja propisano u članku 211.

Stavkom 3. navedenog članka propisana su prava uhićenika na sljedeći način: „Prilikom uhićenja državljanina treće zemlje će se obavijestiti o razlozima uhićenja, da može odrediti opunomoćenika za zastupanje, da može obavijestiti člana obitelji ili drugu osobu te da može zatražiti da se o uhićenju obavijesti diplomatska misija odnosno konzularni ured države čiji je državljanin ako nije drukčije određeno međunarodnim ugovorom.“

Također, stavkom 5. navedenog članka propisano je sljedeće procesno jamstvo u vezi maloljetnika bez pratnje: „O zadržavanju maloljetnog državljanina treće zemlje bez pratnje obavijestit će se centar za socijalnu skrb, i diplomatska misija odnosno konzularni ured države čiji je državljanin.“

Što se tiče prevođenja, napominjemo da se prilikom postupanja prema državljanima trećih zemalja koji nezakonito borave osigurava da isti razumiju jezik na kojem se vodi postupak.

U postupku donošenja odluke o povratku državljaninu treće zemlje koji ne razumije hrvatski jezik osigurava se prevođenje na jezik koji isti razumije, a odluka o povratku se prevodi na zahtjev državljanina treće zemlje.

Ministarstvo unutarnjih poslova je izradilo jedinstveni popis prevoditelja za strane jezike koji govore državljani trećih zemalja u postupku povratka, s podacima za kontakt. Popis je dostavljen svim policijskim postajama.

Državljaninu treće zemlje koji je nezakonito ušao u Republiku Hrvatsku, rješenje o povratku i rješenje o protjerivanju može se donijeti i na obrascu.

Izgled i sadržaj obrasca rješenja o protjerivanju i obrasca rješenja o povratku propisan je Pravilnikom o postupanju prema državljanima trećih zemalja. Obrasci se tiskaju na hrvatskom jeziku i engleskom jeziku te još najmanje na pet jezika koje najčešće razumiju državljani trećih zemalja koji nezakonito borave. Obrasci su do sada tiskani na sljedećim jezicima: albanski, arapski, bengalski, engleski, farsi, francuski, hindu, paštu, ruski, somalski, španjolski, turski, urdu.

Državljanina treće zemlje može se obavijestiti o postupku povratka i uručivanjem pisane obavijesti koja sadrži informacije o postupku povratka i koja je napisana na jeziku koji državljanin treće zemlje razumije.

Ovo Ministarstvo je do sada izradilo sljedeće pisane obavijesti:

- obavijest o međunarodnoj zaštiti,
- obavijest o postupku povratka,
- obavijest o postupku prisilnog udaljenja,
- obavijest o postupku smještaja u prihvatni centar za strance.

Pisane obavijesti su do sada prevedene na sljedeće jezike: albanski, arapski, bengalski, engleski, farsi, francuski, hindu, paštu, ruski, somalski, španjolski, turski, urdu.

36. The Committee recommends that in respect of all migrants “intercepted” on the territory of Croatia and processed at police stations, the operational safeguards provided for in Article 130 paragraph 3 of the Law on Foreigners be made applicable as from the very outset of their deprivation of liberty.

Preporuka je ispunjena.

Dana 1. siječnja 2021. godine je stupio na snagu novi Zakon o strancima („Narodne novine“ broj 133/20), u kojem je ograničenje slobode kretanja propisano u članku 211.

Odredbom stavka 4. navedenog članka jasno je propisano da se vrijeme zadržavanja državljanina treće zemlje računa od vremena njegova uhićenja. Naime, kod zadržavanja osoba, iznimno je važan formalni akt uhićenja sa svim svojim proceduralnim jamstvima, upravo zato što se radi o ograničavanju slobode zajamčene Ustavom Republike Hrvatske kao najvišim pravnim aktom. Uvođenje u taj čin voljnog elementa na strani osobe koja se uhićuje, a koji je kod uhićenja pravno irelevantan, samo bi doveo do različitih pravnih interpretacija. Ovakvo tumačenje pojma zadržavanje je potpuno u skladu s kaznenim i prekršajnim zakonodavstvom.

Točka 37. The CPT would like to receive confirmation that the call bells have been installed and the set up changed in order to provide access to natural light at the two cells at Cetingrad Border Police Station. Further, the call-button in cell no. 2 at Korenica Police Station should be repaired.

Preporuka je ispunjena.

Postaja granične policije Cetingrad ima dvije prostorije za zadržavanje osoba. S vanjske strane ugrađenih prozora, nalaze se sklopive roletne koje se mogu izvana otvoriti i tako omogućiti pristup dnevnom svjetlu. Istovremeno u hodniku, ispred ulaznih vrata soba za zadržavanje koje sačinjavaju jedinstvenu prostoriju kao cjelinu, nalazi se ugrađen prozor čijim otvaranjem se omogućava pristup svježem zraku, budući da su ulazna vrata kao i prednja strana svake sobe za zadržavanje izgrađene od metalnih rešetki.

Tipke alarmnog sustava nalaze se izvan svake prostorije te su dostupne. Iako se jedna tipka nalazi oko 10 cm dalje nego što bi trebala biti, ista se u krajnjoj nuždi može dohvatiti izvan ćelije.

Napominjemo da je sve naprijed navedeno već bilo u funkciji i u vrijeme posjeta predstavnika CPT-a u kolovozu 2020. godine.

38. The CPT recommends that the garage at Korenica Police Station no longer be used for the detention of intercepted migrants and it wishes to receive confirmation that this is indeed the case. Further, the Committee recommends that the Police Directorate issue an instruction regulating the conditions of detention for large groups of “intercepted” migrants who need to be processed at a police station and allocate the necessary funding for the provisions of suitable premises where the migrants may be held during this period.

Preporuka je ispunjena.

Tijekom postupanja prema većim skupinama osoba u Postaji granične policije Korenica (02. travnja 2019. i 02. svibnja 2019. godine), zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta policijski službenici ispraznili su jednu od garažnih prostorija da se osobe koje su se nalazile na otvorenom u dvorišnom prostoru sklone od vjetera i hladnoće do završetka kriminalističkog istraživanja, jer prostorije u policijskoj postaji nisu dostatnog kapaciteta za veće skupine osoba. Ovakva odluka policijskih službenika bila je zakonita, logična i primjerena situaciji u Postaji granične policije Korenica.

Ministarstvo unutarnjih poslova svjesno je da prostorije za osobe lišene slobode u pojedinim policijskim postajama ne udovoljavaju u potpunosti propisanim standardima. Međutim, smatramo da se eventualni smještaj u takvim prostorijama ne bi trebao smatrati ponižavajućim postupanjem, jer se radi samo kratkotrajnom zadržavanju do 24 sata, a prostorije su grijane i osobama je osigurana prehrana te imaju pristup sanitarnim prostorijama. I obrnuto, u policijskim postajama koje imaju prostorije za zadržavanje koje u potpunosti zadovoljavaju propisane standarde, smještaj veće skupine osoba mogao bi u tim osobama uzrokovati osjećaj anksioznosti i podređenosti.

Dana 26. ožujka 2020. godine glavni ravnatelj policije je u vezi s preporukom pučke pravobraniteljice poslao uputu svim policijskim uprava i policijskim postajama da ako je uhićenog stranca potrebno zadržati u policijskoj postaji sukladno Zakonu o strancima na vrijeme dulje od 24 sata, produljeno zadržavanje treba izvršiti u najbližoj policijskoj postaji koja ima prostorije za zadržavanje do 72 sata.

Standardi za prostorije za zadržavanje unutar policijskih postaja gdje se zadržavaju stranci sukladno Zakonu o strancima propisani su Pravilnikom o postupanju prema državljanima trećih zemalja („Narodne novine“, broj 68/18), a u većim policijskim postajama na vanjskoj granici Europske unije su sukladno navedenom pravilniku izgrađene i opremljene posebne prostorije u kojima se može provoditi zadržavanje stranaca u trajanju do 72 sata.

Ministarstvo unutarnjih poslova u skladu s financijskim mogućnostima ulaže značajne napore da sve prostorije za osobe lišene slobode u policijskim postajama udovoljavaju propisanim standardima. U više policijskih postaja na vanjskoj granici osigurane su prostorije za kratkotrajno zadržavanje nezakonitih migranata (Bajakovo, Slavonski Brod, Metković, Donji Srb, Dalj, Stara Gradiška i Vrgorac). S obzirom na konstantno povećanje broja nezakonitih migranata glavni ciljevi u razdoblju od 2021. do 2027. godine su povećanje smještajnih kapaciteta u policijskim postajama. Zbog toga, „Planom razvoja sposobnosti granične policije u sedmogodišnjem razdoblju“ predviđeno je izgradnja i opremanje smještajnih kapaciteta u 26 policijskih postaja na vanjskoj granici (PGP Beli Manastir, PGP Dalj, PGP Bajakovo, PGP Tovarnik, PGP Ilok, PP Vukovar, PGP Vrbanja, PGP Županja, PGP Vrpolje, PGP Slavonski Brod, PGP Stara Gradiška, PP Novska, PGP Hrvatska Kostajnica, PP Dvor, PP Gvozd, PGP Cetinograd, PGP Korenica, PGP Donji Lapac, PGP Gračac, PP Knin, PGP Trilj, PGP Imotski, PGP Vrgorac, PGP Metković, PP Ston, PGP Gruda).

39. The CPT recommends that the Croatian authorities take the necessary steps to ensure that all police transportation vans are fitted with basic safety and security equipment, including safety belts, padded seating and head support, functioning artificial lighting and access to natural light (e.g. a glazed window). Further, they should not be used to transport more persons than their official capacity of eight persons and, for longer journeys, detained persons should be offered water. In addition, migrants as a principle should not have their hands cuffed in ziplocks during transportation unless an individual security assessment requires such a measure.

Preporuka je ispunjena.

Dana 5. siječnja 2022. godine, Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova uputilo je dopis svim policijskim uprava i policijskim postajama kojim se policijske službenike obavještava i upućuje o pravilnom načinu prijevoza migranata policijskim vozilima.

Također, napominjemo kako se lisice na rukama mogu stavljati samo osobama koje su uhićene, uz ispunjenje uvjeta za uporabu sredstava za vezivanje propisanih Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima (Narodne novine, broj: 76/09, 92/14 i 70/19).

40. The CPT would like to receive additional information about the curricula of the specific training provided by the FRA, UNHCR and Croatian Legal Centre.

Preporuka je ispunjena.

Edukacije u organizaciji Hrvatskog Crvenog križa održane su na sljedeće teme:

- Međunarodno humanitarno pravo,
- Služba traženja i obnavljanje obiteljskih veza,
- Neodgovorni postupci u pružanju prve pomoći,
- Razumijevanje kulturoloških razlika,
- Ranjive skupine migranata,
- Prevenција profesionalnog stresa i sagorijevanja te
- Cultures and social situations in the countries of origin.

Edukacije su održane od 20. do 21. lipnja 2019. godine, od 09. do 11. lipnja 2019. godine, od 11. -12. srpnja 2019. godine i od 01.do 02. rujna 2020. godine.

Edukacije u organizaciji IOM-a održane su na sljedeće teme:

- Zdravstveni rizici povezani sa migracijama,
- Pružanje pomoći u neurbanim uvjetima,
- Korištenje automatskog vanjskog defibrilatora,
- Oživljavanje i primjena automatskog vanjskog defibrilatora te
- Dealing with vulnerable groups.

Edukacije su održane od 12. do 14. lipnja 2019. godine, od 26. do 28. lipnja 2019. godine i od 07. do 08. rujna 2020. godine.

Edukacije u organizaciji Hrvatskog pravnog centra održane su na sljedeće teme:

- Ljudska prava migranata,
- Pristup sustavu azila,
- Zaštita ranjivih skupina migranata i tražitelja azila,
- Odgovornost policijskih službenika te
- Treatment of applicants for international protection.

Obuke su održane od 24. do 26. travnja 2019. godine, od 08. do 10. svibnja 2019. godine te od 14. do 15. rujna 2020. godine.

Edukacije u organizaciji FRA održana je 25. veljače 2020. godine na temu “Training on the Schengen Borders Code (Reg. (EU) No. 2016/399), fundamental rights and access to international protection”.

Na edukaciji su obuhvaćena sljedeća pitanja:

- Access to territory in case of persons not complying with entry conditions under the Schengen Border Code (SBC), but wishing to apply for international protection at the border, or raising a risk of ill-treatment upon return (Including shared border crossing points & applications for international protection (SBC, Annex 6, 1.1.4), implementing border surveillance (Art. 13 SBC) and access to territory for those in need of international protection),
- Examples of the use of Art. 6(5) SBC in practice (Persons not fulfilling entry conditions may be authorised by Member States to enter on humanitarian grounds, on grounds of national interest, or because of international obligations),
- Procedures related to the refusal of entry and remedies (Art. 14 SBC) (Including removal under readmission agreements and applicable remedies),

- Use of the Schengen Information System (SIS) in practice: fundamental rights considerations (Whose data are stored in SIS, for how long, and under which conditions?),
- Free movement of persons enjoying international protection within the Schengen area (90 days rule in any other 180-day period and other conditions),
- case Study – applying the knowledge gained at the training).

Dodatno, željeli bismo Vas izvijestiti kako je u okviru dva studijska programa (Stručnog studija Kriminalistike i Specijalističkog diplomskog stručnog studija Kriminalistike) na Visokoj policijskoj školi tema o temeljnim ljudskim pravima (uključujući nasilje nad ženama, obiteljsko nasilje, zločin iz mržnje, govor mržnje, trgovanje ljudima, zaštita prava migranata i tražitelja azila) obrađena putem sljedećih kolegija:

Stručni studij Kriminalistika:

- **„Uvod u pravni sustav i ustavno uređenje RH“** – 1. godina; teme: Međunarodni standardi ljudskih prava; Značaj ljudskih prava za policijsko postupanje; Europski sud za ljudska prava; Zajedničke odredbe o ustavnim slobodama i pravima; Ograničavanje ustavnih sloboda i prava; Osobne, političke slobode i prava; Gospodarska, socijalna i kulturna prava; Institucije koje jamče provedbu Ustavom zajamčenih ljudskih prava: pučki pravobranitelj i Ustavni sud; Diskriminacija, središnja tijela za suzbijanje diskriminacije;
- **„Kazneno materijalno pravo“** – 1. godina; teme: Nasilje nad ženama i silovanje, Obiteljsko nasilje, Zločin iz mržnje i govor mržnje, Trgovanje ljudima;
- **„Uvod u kriminalistiku“** – 1. godina; tema: obrađuje se tema o deontologiji kriminaliteta i o etičkim načelima, u kojoj se prikazuje nekoliko recentnih primjera prakse pred ESLJP o nepravilnim metodama istraživanja (iznuda iskaza i dr.);
- **„Policijske ovlasti“** – 1. godina; tema: načelno se govori o ljudskim pravima, ali ne i tematski. Naime, svaka zakonita primjena policijskih ovlasti je *de facto* zakonito zadiranje u ljudska prava i slobode i balansirana je u odnosu na zaštitu ljudskih prava;
- **„Kriminalistička taktika“** - 1. godina; teme: teme se izravno ne odnose na temeljna prava građana, ali sadržaji posredno doprinose zaštiti temeljnih prava kroz pravilnu taktiku koja doprinosi umanjivanju mogućnosti osude nedužnih građana i učinkovitoj zaštiti građana od počinitelja;
- **„Kriminologija“** - 1. godina; tema: interdisciplinarno se obrađuje tema Zločini iz mržnje i govor mržnje. Pritom se dodatno detaljno analizira policijska praksa kroz odluke Europskog suda za ljudska prava u korist i protiv Republike Hrvatske;
- **Kriminalistička psihologija** – 1. godina; tema: psihološki koncept zločina iz mržnje;
- **„Kriminalističke metodike istraživanja organiziranog kriminaliteta“** – 1. godina; tema trgovanje ljudima;
- **„Sigurnost europskih granica i migracije“** – 2. godina; tema: Ljudska prava u kontekstu zaštite osoba koje zatraže azil ili osoba koje su dobile supsidijarnu zaštitu;
- **„Sigurnosni sustav i nacionalna sigurnost Republike Hrvatske“** – 2. godina; teme: Temeljna ljudska prava u kontekstu nacionalne sigurnosti i djelovanja sustava nacionalne sigurnosti, Temeljna prava u kontekstu djelokruga obavještajno - sigurnosnih institucija i nadzora njihovog rada;
- **„Kriminalitet djece i maloljetnika“** – 3. godina; teme: Nasilje u obitelji s naglaskom na maloljetne počinitelje.

Specijalistički diplomski stručni studij Kriminologije

- „*Kriminološke metode istraživanja složenih oblika organiziranog kriminaliteta*“ – 1. godina: tema Trgovanje ljudima;
- „*Migracije i kriminalitet*“ – 1. godina; tema: Trgovanja ljudima;
- „*Nadzor nad radom policije*“ – 2. godina: teme: načelno se govori o ljudskim pravima, ali ne i tematski. Nadzor nad radom policije i služi tome da policija zakonito primjenjuje policijske ovlasti, odnosno obavlja policijske poslove i u izravnoj je funkciji zaštite ljudskih prava;
- „*Primijenjena viktimologija*“ – 2. godina; teme: Prava žrtava zločina i prekršaja; Fenomenološka obilježja žrtava; Djeca žrtve kaznjivih radnji;
- „*Kaznena zaštita djece i maloljetnika*“ – 2. godina; teme: Nasilje u obitelji s naglaskom na oštećenu djecu i maloljetnike; Dječja prava prema Konvenciji o pravima djeteta i drugim međunarodnim standardima; Zaštita prava djece u hrvatskom zakonodavstvu; Prava djece žrtava zločina i prekršaja; Čimbenici koji mogu utjecati na diskriminaciju djece i prevenciju diskriminacije; Djeca žrtve međuvršnjačkog nasilja.

POLICIJSKA ŠKOLA „JOSIP JOVIĆ“

Tijekom 11 mjeseci obrazovanja budućih policijskih službenika u „Programu obrazovanja odraslih za zanimanje policajac/policajka“, tema temeljnih ljudskih prava (uključujući nasilje nad ženama, obiteljsko nasilje, zločin iz mržnje, trgovanje ljudima, zaštita prava migranata i tražitelja azila) obrađena je kroz sljedeće nastavne planove i programe:

- *Ustav Republike Hrvatske, pravo Europske unije i ljudska prava* – cilj je predmeta stjecanje znanja o temeljnim slobodama i pravima čovjeka i građanina koja štiti i afirmira Ustav Republike Hrvatske te znanja o državnom ustrojstvu Republike Hrvatske i nadležnostima ključnih državnih tijela. Posebno treba istaknuti zaštitu ljudskih prava u kontekstu primjene policijskih ovlasti i policijskog postupanja. Predmet također obrađuje temeljne pojmove i institucije Europske unije te način donošenja odluka i njihove implementacije u pravni sustav Republike Hrvatske. Posebna se pozornost poklanja međunarodnim izvorima kojima se štite određena temeljna ljudska prava i slobode s posebnim osvrtom na praksu Europskog suda za ljudska prava i povrede određenih konvencija koje su počinjene u policijskom postupanju. Posebno se analiziraju slučajevi presuda ESLJP u kojima je Republika Hrvatska proglašena odgovornom za povrede odredbe iz čl. 3. i čl. 14. Europske konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, naročito na temelju konkretnog predmeta Đorđević protiv Hrvatske;
- *Policijske ovlasti i njihova primjena* - cilj je predmeta osposobiti polaznike za samostalno, odgovorno i zakonito obavljanje poslova policijskog službenika temeljne policije, u skladu s pravilima policijske struke i policijske etike, uz poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda građana te zaštitu drugih Ustavom zaštićenih prava. Obrađene su teme:
 - Diskriminacije (po bilo kojoj osnovi)
 - Pravila komuniciranja policijskih službenika prema osobama s invaliditetom,
 - Primjenu policijskih ovlasti prema ranjivim skupinama,
 - Zločini iz mržnje (s obzirom da je kazneno djelo počinjeno među ostalim zbog invaliditeta, nacionalnog ili etničkog podrijetla i dr.) i govor mržnje
 - Primjenu policijskih ovlasti prema pripadnicima nacionalnih manjina
 - Primjena policijskih ovlasti prema LGBTQ zajednice;

- **Osnove prekršajnog i kaznenog prava** – cilj je nastave da polaznici steknu temeljna znanja iz kaznenoga materijalnog prava odnosno prekršajnog prava te izgrade sustav vrijednosti koji će im biti putokaz u budućem radu. Poseban naglasak stavljen je na poštivanje temeljnih ljudskih prava;
- **Osnove kriminalistike i kriminalističko istraživanje** – cilj je nastave upoznavanje polaznika s formalnim okvirima kriminalističkih istraživanja kaznenih djela, taktičkim, tehničkim i metodičkim sadržajima izvođenja radnji kojima se otkrivaju kaznena djela i njihovi počinitelji. Poseban naglasak stavljen je na poštivanje temeljnih ljudskih prava;
- **Psihologija** - cilj je predmeta stjecanje znanja o složenosti međuljudskih odnosa te značaju i mogućnostima rješavanja konfliktnih i stresnih situacija. U sklopu ovog predmeta obrađuju se sljedeće teme:
 - socijalno ponašanje i grupni utjecaj;
 - stavovi, stereotipi i predrasude;
 - ranjive skupine i
 - zločin iz mržnje.

Osim prethodno navedenih edukacija, Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano provodi edukacije policijskih službenika u području zaštite ljudskih prava. Tako su recentno održane edukacije policijskih službenika Interventne jedinice policije iz područja temeljnih prava² u zaštiti državne granice, dok će se edukacije nastaviti provoditi i u narednom razdoblju za sve rodove policijskih službenika.

43. The CPT recommends that the Croatian authorities act to ensure that the 2018 Protocol is fully applied in respect of all UASM. Further, the CPT would like to be informed of the specific measures put in place to provide support to vulnerable migrants intercepted by the Croatian police.

Preporuka je ispunjena.

Za postupanje prema maloljetnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite bez pratnje, Vlada Republike Hrvatske je 30. kolovoza 2018. godine donijela novi Protokol o postupanju prema djeci bez pratnje, a problematika postupanja prema maloljetnicima bez pratnje je tema i edukacija policijskih službenika u policijskim upravama i policijskim postajama, koje redovito organizira Ministarstvo unutarnjih poslova. Također, postupanja prema maloljetnicima bez pratnje je jedna od tema osnovnog tečaja granične policije.

² [Edukacija policijskih službenika Interventne jedinice policije iz područja temeljnih prava;](#)
[Edukacija policijskih službenika Interventne jedinice policije Policijske uprave ličko-senjske iz područja temeljnih prava u zaštiti državne granice;](#)

U 2019. godini u organizaciji UNHCR-a održane su 4 edukacije za policijske službenike i djelatnike centara za socijalnu skrb na temu Protokola o postupanju prema djeci bez pratnje (05. studenog 2019., 19. studenog 2019., 26. studenog 2019. i 04. prosinca 2019. godine).

Zaštita ranjivih osoba propisana je člankom 182. Zakonom o strancima, koji glasi:

„(1) Prilikom primjene mjera za osiguranje povratka uzet će se u obzir najbolji interes maloljetnika i potrebe drugih ranjivih osoba, obiteljski život i zdravstveno stanje državljanina treće zemlje prema kojem se poduzimaju mjere.

(2) U smislu stavka 1. ovoga članka, ranjivim osobama smatraju se maloljetnici, osobe s invaliditetom, starije osobe, trudnice, članovi jednoroditeljskih obitelji s maloljetnom djecom, žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog oblika psihičkog, fizičkog ili spolnog nasilja kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa te osobe s duševnim smetnjama.

(3) Državljanin treće zemlje u postupku povratka ima pravo na zdravstvenu zaštitu sukladno propisu kojim se uređuje zdravstvena zaštita stranaca kao i pravo na školovanje sukladno propisima kojim se uređuje školovanje odnosno obrazovanje.

(4) Rješenja u vezi s povratkom iz članka 196. stavka 1. ovoga Zakona donose se na temelju individualne procjene u skladu s pravilom razmjernosti.“

U tom smislu, policijski službenici su kod svakog postupanja prema migrantima dužni utvrditi radi li se o ranjivim osobama te takvim osoba pružiti odgovarajuću pomoć i zaštitu, ukoliko im je potrebna.

Također, ranjive osobe sukladno Zakonu o strancima imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć u postupku povratka, u vidu besplatnog pravnog zastupanja za pisanje tužbe i zastupanje pred nadležnim sudom.

47. The CPT recommends that the Croatian authorities remind staff at Ježevo Reception Centre for Foreigners that any form of ill-treatment of detainees will be appropriately punished. Further, the Committee would like to receive information from the Croatian authorities on whether the custodial staff at Ježevo Reception Centre receives training on issues such as de-escalation techniques and cross-cultural communication skills.

Preporuka je ispunjena.

Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima i Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika („Narodne novine“, broj: 89/10 i 76/15) propisano je da će policijski službenik u svakom slučaju o obavljenim policijskim poslovima i primijenjenim policijskim ovlastima podnijeti izvješće nadređenom policijskom službeniku.

Nadalje, Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika propisano je da je policijski službenik koji je uporabio sredstva prisile kao i policijski službenik koji je zapovjedio uporabu sredstava prisile dužan o tome izvijestiti operativno dežurstvo policijske postaje ili nadležni operativno-komunikacijski centar i podnijeti pisano izvješće nadležnom rukovoditelju ustrojstvene jedinice. Sljedeća razina kontrole postupanja prilikom uporabe sredstava prisile sastoji se u tome da, sukladno navedenom pravilniku, glavni ravnatelj policije ili osoba koju on za to ovlasti može zapovjediti da se u prikupljanje obavijesti o uporabi sredstava prisile uključi

stručni tim policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova koji će se formirati za navedenu svrhu.

Isto tako, navedeni stručni tim obvezno će biti formiran u situacijama kada je uslijed uporabe sredstava prisile neka osoba izgubila život, zadobila teške tjelesne ozljede opasne po život ili je zbog uporabe sredstava prisile došlo do uznemiravanja javnosti, odnosno javnog prosvjeda građana.

Nadalje, u svim slučajevima gdje se po prijavi podnositelja za uporabu sredstava prisile saznalo naknadno, ispituju se svi navodi podnositelja te se po potrebi, ukoliko je došlo do uznemiravanja javnosti ili javnog prosvjeda građana, također može formirati stručni tim koji će ispitati sve navode u prijavi.

Prilikom pripreme i provođenja postupka za ocjenu zakonitosti uporabe sredstava prisile građanin nad kojim su sredstva prisile primijenjena ima mogućnost izraziti svoje primjedbe na postupanje policijskih službenika koji su sredstva prisile primijenili, te se te primjedbe zasebno ispituju i provjeravaju.

Isto tako, svaka fizička ili pravna osoba, sukladno odredbama Zakona o policiji, koja smatra da su njoj ili drugoj osobi djelovanjem ili propuštanjem djelovanja policijskog službenika, u primjeni policijskih ovlasti povrijeđena prava ili slobode, ima pravo Ministarstvu unutarnjih poslova podnijeti pritužbu u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu.

Jednako tako, provodi se postupak ispitivanja pritužbi koje su dostavljene posredstvom Pučkog pravobranitelja, Pravobranitelja za djecu ili drugih nadležnih tijela.

Također ističemo kako je policijskim službenicima upućen veći broj uputa kojima je naglašeno periodično provođenje edukacije u svezi primjene uporabe sredstava prisile, izvješćivanja i provođenja postupka ocjene opravdanosti i zakonitosti, a koji se prema Pravilniku o načinu postupanja policijskih službenika mora provesti u roku od 24 sata od prijema pisanog izvješća, ukoliko ne postoje dvojbene situacije koje je potrebno provjeravati.

Prekoračenja primjene policijske ovlasti, uključujući i primjenu sredstava prisile, predstavljaju povredu službene dužnosti, kao i eventualno počinjenje kaznenog djela, te u tim slučajevima policijski službenici odgovaraju za povrede koje se karakteriziraju kao nezakoniti rad ili propuštanje poduzimanja mjera i radnji na koje je službenik ovlašten radi sprječavanja nezakonitosti.

48. With a view to reducing the carceral atmosphere at the Ježvo Reception Centre, the CPT recommends that the Croatian authorities remove the metal bars from the windows. Further, steps should be taken to provide each multiple-occupancy cell with a call bell system, a table and chairs and functioning artificial lighting and to offer a greater variety of food for dinner. Consideration should also be given to providing detainees with additional sets of clothing, especially underwear, and/or to increasing the frequency with which clothes can be laundered.

Vežano za navedenu preporuku, Ministarstvo unutarnjih poslova ističe kako se ne radi o rešetkama već o poprečnim branicima koji su sastavni dio dizajna zgrade Prihvatnog centra za

strance u Ježevu. Projekt izgradnje zgrade Centra financiran je sredstvima programa IPA 2011 koji je odobren od strane Europske komisije.

Navedeni poprečni branici služe za zaštitu osoba koje borave u prostorima od sunca i vremenskih nepogoda, ali ujedno pružaju zaštitu od bijega, ili nezgoda poput pada ili skakanja kroz prozor, oštećivanja inventara i imovine i dr.

U svezi postavljanja zvona u prostorije kao i stolova i stolica, napominjemo da sobe u kojima borave državljani trećih zemalja nisu zaključane nego su uvijek otvorene tako da stranci u svakom trenutku tijekom boravka u Centru imaju neometan i otvoren pristup sanitarnim prostorima, tuš kabinama i dnevnom boravku u kojemu su postavljeni stolovi i stolice. Stolovi i stolice u sobama za spavanje tijekom dosadašnjeg iskustva predstavljaju predmete pogodne za napad i ozljeđivanje drugih stranaca, budući da su korišteni u pokušajima međusobnih obračuna kao i za uništavanje druge imovine, opreme ili prostora Centra.

Svim državljanima trećih zemalja prilikom smještaja se pere njihova vlastita odjeća, a zamjena dodijeljene odjeće, posteljine i obuće se obavlja jednom odnosno dva i više puta tjedno, ovisno o potrebi ili korištenju sportskih terena i aktivnosti ili kojih drugih osobnih ili zdravstvenih razloga.

Hrana u Centru se nudi i servira sukladno propisanim normativima, nutricionističkim vrijednostima i pripadnosti vjeroispovijesti, a večera se služi ovisno o prehrambenim navikama većine smještenih stranaca, pri čemu se vodi briga o zdravstvenom stanju stranca i propisanom liječničkom nalogu za prehranu. Sve navedeno je propisano Pravilnikom o boravku u prihvatnom centru za strance.

Ujedno, u tijeku je provedba projekta financirana sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju kojim će se sobe za smještaj stranaca opremiti novim namještajem (ormarima za pohranu predmeta i stvari stranaca, opremanje dnevnog boravka stranca i zajedničkih prostorija, nove prostorije za posjete i razgovore i dr.).

49. The Committee recommends that access to the outdoor exercise facilities be offered every day both morning and afternoon and form part of the daily schedule of activities and that a shelter against inclement weather be installed.

Preporuka je ispunjena.

Sukladno rasporedu dnevnih i tjednih aktivnosti i ovisno o vremenskim uvjetima, osobama u Centru za strance u Ježevu su na raspolaganju vanjski sportski tereni kao i postavljene sprave za vježbanje u natkrivenom dijelu Centra, o čemu se predstavnici Odbora mogli neposredno uvjeriti tijekom posjeta. Raspored dnevnih aktivnosti je u tom pogledu promjenjiv.

Također, u provedbi je projekt financiran sredstvima Fonda za azil, migracije i integraciju kojim će se provesti natkrivanje vanjskog dijela Centra i dijela prostora kod vanjskog igrališta u cilju provođenja sportskih aktivnosti za lošeg vremena. U dijelu natkrivenog prostora nalazit će se klupe i stolovi, a u drugom je predviđeno postavljanje sprava za vježbanje na otvorenom prostoru.

50. The CPT recommends that the Croatian authorities put in place a purposeful programme of activities for detained persons at the Ježevo Reception Centre, taking into account the above remarks.

Preporuka je ispunjena.

Izrađen je novi raspored dnevnih aktivnosti kojim je boravak osoba iz Centra na svježem zraku omogućen i u prijepodnevnim satima. Ovisno o vremenskim uvjetima i godišnjem dobu, osobama se omogućava izlazak na svježi zrak minimalno dva puta dnevno, a obiteljima s djecom i češće, ovisno o njihovim željama i potrebama.

U prostoru dnevnog boravka postavljena je televizija i omogućeno je igranje društvenih igara te sportskih aktivnosti u zatvorenom prostoru, vježbanje na spravama i čitanje knjiga.

U suradnji s organizacijama civilnog društva s kojima Ministarstvo unutarnjih poslova ima zaključene sporazume o suradnji, provode različite aktivnosti i radionice, ovisno o strukturi i željama osoba.

Također, u prostoru dnevnog boravka postavljeni su ormari s knjigama. Literatura je dostupna na engleskom, njemačkom, talijanskom, španjolskom, ruskom, turskom, arapskom, urdu, pashtu i farski jeziku te se kontinuirano nadopunjava.

Raspored dnevnih aktivnosti je sljedeći:

- 07,00 – 08,00 buđenje i higijena,
- 08,00 – 09,00 doručak i podjela terapija,
- 09,00 – 09,30 pregled i čišćenje soba te predbilježba za razgovore,
- 09,30 – 12,00 posjeti i razgovori, boravak na svježem zraku i slobodne aktivnosti,
- 12,00 – 13,00 ručak,
- 13,00 – 15,00 posjet i slobodne aktivnosti, popodnevni odmor,
- 15,00 – 18,00 boravak na svježem zraku i sportske aktivnosti,
- 18,00 – 19,00 večera,
- 19,00 – 22,00 slobodne aktivnosti,
- 22,00 – 07,00 spavanje.

54. The CPT recommends that the Croatian authorities reinforce the health-care service at Ježevo Reception Centre by ensuring that:

- **a person with a recognised nursing qualification is present on a daily basis. Such a person could in particular perform the initial medical screening of foreign nationals, receive requests from foreign nationals to see a doctor, ensure the provision and distribution of prescribed medicine to detained persons. Further, the medical examination of newly-admitted detainees should take place within 24 hours and the relevant provisions of the Rulebook be amended;**
- **medical screening upon admission and its relevant form includes aspects such as the recording of any signs of injury, together with any relevant statements of the detained person and the doctor's conclusions. Further, a dedicated register on injuries observed on detained persons during admission and detention should be put in place;**
- **all newly admitted foreign nationals are subject to screening for transmissible diseases (i.e. systematic TB screening and voluntary testing for HIV and hepatitis B and C) and the detection of any signs of mental and traumatic antecedents;**
- **adequate clinical psychological assistance is provided to detained persons;**
- **the confidentiality of medical examinations with detainees is fully respected and, in cases of detainees unable to converse in English, professional interpretation services be made available.**

Preporuka je ispunjena.

Medicinska i svaka druga zdravstvena skrb i nadzor nad državljanima trećih zemalja je u nadležnosti Ministarstva zdravstva koje je izradilo Pravilnik o načinu pružanja zdravstvene zaštite strancu koji nezakonito boravi u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, broj: 116/18).

Zdravstvena zaštita i liječnička skrb osoba u Prihvatnom centru za strance Ježevo provodi se od strane liječničke ordinacije opće medicine Ispostave Doma zdravlja Dugo Selo. Ordinacija radi radnim danom od 8,00 do 12,00 sati.

Od 1. siječnja 2021. godine u ordinaciji je stalno zaposlena medicinska sestra koja odmah po smještaju stranca u Centar, provodi osnovni medicinski pregled i trijažu. Liječnik u ordinaciju dolazi utorkom i četvrtkom te na poziv medicinske sestre. Također, na poziv, u Centar dolazi i hitna medicinska služba.

Ako osoba ne govori engleski jezik, prevođenje tijekom osnovnog medicinskog pregleda i trijaže te liječničkog pregleda provodi se telefonskim putem od strane prevoditelja s kojima Ministarstvo unutarnjih poslova ima zaključen ugovor o prevođenju. Također, telefonsko prevođenje se provodi i tijekom prijevoza na specijalističke preglede te za vrijeme liječenja u bolnicama i specijalizirani ustanovama, a po potrebi organizira se dolazak prevoditelja u bolnice i specijalističke ustanove.

Psihosocijalna pomoć i zaštita provodi se u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem čiji psiholozi i psihijatri zajedno s prevoditeljima dolaze u Centar dva puta tjedno te na poziv. U slučaju potrebe za specijalističkim pregledom, isti uz odobrenje liječnika prevoze strance u specijalističku ustanovu.

Zbog pandemije bolesti COVID – 19, osobe se prije smještaja u Centar testiraju PCR testom, a tijekom boravka u Centru BAT testom. Također, sve osobe koje borave u Centru imaju mogućnost cijepljenja protiv bolesti COVID – 19.

56. The CPT recommends that more formal and reliable systems should be put in place to ensure that all detained persons fully understand the reasons for their detention and the possibilities to challenge such a decision as well as any decisions on extending the period of detention.

Preporuka je ispunjena.

Svi strani državljani su već tijekom postupanja u policijskoj postaji upoznati sa svim razlozima ograničenja slobode kretanja na njima razumljivom jeziku i u nazočnosti prevoditelja kao i mogućnosti konzumiranja prava na besplatnu pravnu pomoć u postupku povratka.

Druge obavijesti su također tiskane na obrascima i jezicima kojima se strance najčešće služe ili govore tako da su u potpunosti upoznati s razlozima povratka i smještaja, a o svakom produljenju smještaja osoba se upoznaje putem prevoditelja.

Pored toga, prilikom smještaja u Centru, svakoj osobi se uručuje informativni letak tiskan na jeziku koji razumije, kojim ga se informira o pravima i obvezama tijekom boravka u Centru.

57. The CPT recommends that the relevant legislation be amended so as to ensure that all persons held under aliens' legislation (i.e. under the Law on Foreigners and the LITP) have an effective right of access to a lawyer (including adequate interpretation) as from the very outset of their deprivation of liberty and at all stages of the proceedings.

Preporuka je ispunjena.

Besplatna pravna pomoć u postupku povratka je propisana Zakonom o strancima i detaljnije razrađena Pravilnikom o besplatnoj pravnoj pomoći u postupku povratka.

Državljanin treće zemlje u postupku povratka ima pravo na besplatnu pravnu pomoć koja obuhvaća davanje pravnog savjeta ili pomoć u sastavljanju tužbe i zastupanje pred nadležnim sudom, uz pomoć prevoditelja na jezik koji govori.

Državljanina treće zemlje se obavještava o mogućnosti korištenja besplatne pravne pomoći na način da mu se uručuje obrazac obavijesti o besplatnoj pravnoj pomoći koji je tiskan na jeziku koji razumije te popis pružatelja pravne pomoći s kojeg može odabrati i kontaktirati odvjetnika koji će mu pružiti pravnu pomoć.

Obrazac obavijesti o besplatnoj pravnoj pomoći je do sada tiskan na sljedećim jezicima: albanski, arapski, bengalski, engleski, farsi, francuski, hindu, paštu, ruski, somalski, španjolski, turski, urdu.

Pravo uhićenika na odvjetnika propisano je u članku 211. stavku 3. novog Zakona o strancima („Narodne novine“ broj: 133/20), na sljedeći način:

„(3) Prilikom uhićenja državljanina treće zemlje će se obavijestiti o razlozima uhićenja, da može odrediti opunomoćenika za zastupanje, da može obavijestiti člana obitelji ili drugu osobu te da može zatražiti da se o uhićenju obavijesti diplomatska misija odnosno konzularni ured države čiji je državljaniin ako nije drukčije određeno međunarodnim ugovorom.“

58. The CPT recommends that staff working in the Centre no longer carry truncheons in detention areas.

Uredbom o izgledu odora policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj: 88/11, 129/11 i 100/13) propisano je da je sastavni dio odore policijskog službenika i komplet za nošenje oružja i opreme. U tom smislu, policijski službenici unutarnjeg osiguranja Prihvatnog centra za strance Ježevo nose palicu kao preventivno sredstvo zbog odbijanja napada na sebe i zbog sprječavanja međusobnih sukoba smještenih stranaca. U proteklih godinama zabilježene su incidentne situacije pokušaja bijega i preskakanja ograde koje su se sprječavale uporabom tjelesne snage, a palica kao sredstvo prisile je u takvim situacijama djelovala odbijajuće na strance. Njezino korištenje je propisano u slučajevima kada tjelesna snaga ne jamči uspjeh.

59. The CPT would like to receive the comments of the Croatian authorities on whether there are any circumstances in which detainees may be denied access to the contact information in their mobile phones. The Committee recommends that the Croatian authorities allow foreign nationals detained at Ježevo Reception Centre to use the VoIP technologies on a free of-charge basis to communicate with the outside world.

Preporuka je ispunjena.

Mobilni telefoni smještenih stranaca smatraju se predmetima pogodnim za bijeg ili samoozljeđivanje ili ozljeđivanje drugih stranaca, sukladno Pravilniku o postupanju prema državljanima trećih zemalja.

Stranac uvijek može zatražiti uvid u svoj mobilni telefon i to se uvijek dopušta po zahtjevu stranca, sukladno Pravilniku o boravku u prihvatnom centru za strance.

Što se tiče VoIP tehnologije, napominjemo da ovo Ministarstvo koristi navedenu tehnologiju za telefonske centrale MUP-a. Osim toga, stranci u centru imaju na raspolaganju korištenje javne telefonske govornice te mogućnost korištenja vlastitih mobilnih telefona.

60. The CPT recommends that an effective complaint system be introduced at Ježevo Reception Centre. This should include the installation of dedicated complaints boxes as well as a central register of complaints where the date, subject matter, processing and response should be recorded. Further, in order to strengthen the effectiveness of the system, detained persons who are dissatisfied with the response to their complaints should be able to appeal to a second instance body within the Ministry of the Interior.

Preporuka je ispunjena.

U Prihvatnom centru za strance Ježevo uveden je sustav pritužbi. Na istaknutom mjestu kod telefonskih govornica postavljena je kutija za ostavljanje prigovora i pritužbi. Evidencija pritužbi je već odavno ustrojena i nalazi se u operativnom dežurstvu Ministarstva unutarnjih poslova.